

med tillförordnade Herr Öfver-Ståthållaren och Landshöfdingen *), dels för egen del, skall enligt författarens mening på olika sätt straffas för serskilta edsöre-brott **); men under återopande af hvad jag med tillförordnade Herr Öfver-Ståthållaren ***) gemensamt här ofvan anført, äfven i hvad anklagarnes rätt till talan och stämmings utverkande angår samt mina förut afgifne förklaringar innehålla, får jag i anledning af ofvanstående puncter, som alla angå pinliga förhör tillägga, att jag lika litet som tillförordnade Herr Öfver-Ståthållaren ***) befallt, tillåtit eller öfvervarit något sådant †).

Jungfru Kysells vittnesmål som ej lagligen kan äga någon verkan, på hvad mig rör, då det icke är emot mig återopadt ††), eller på grund af föregånget laga åtal i mitt närvaro aflagt †††), har dels den egenskap, att angå hvad hon genom lyckta dörrar trott sig förmärka †*), hvilket ej kan blifva serdeles bindande, dels att i det ämne, hvarom det egentli-

gen handlar, vara rakt stridande med den nu mera afrättade sakägarens egen uppgift inför Kongl. Hof-Rätten, hvilken uppgift han dock ej såsom klagan framställt ej eller mig vetterligen öfverlemnadt åt Capitain Leyonmarck att till sin förmån använda och fullfölja †**). Rörande andra punkten är hvarken bestämdt tillfälle anført eller någon bevisning åstadkommen, och sådant är äfven i det hela förhållandet i anseende till hvad Tredje punkten omförmäler. Jag kan då icke inse hvad anledningar, som ifrån alla dessa puncter kunna hämtas till åtal emot mig, än mindre till något mitt fällande. Stockholm å Lands-Cancelliet den 22 November 1820.

DAN. EDELCREUTZ.

A. R. v. SYDOW.

Att förestående afskrift är lika lydande med Originalen, som till Advocat-Fiskals-Embetet uti Kongl. Maj:ts och Rikets Svea-Hof-Rätt blifvit remitteradt, betygar. Stockholm den 16 December 1820.

J. E. JERSTRÖM.

Cancellist i Kongl. Sv. Hof-Rätt och Amanuens i Adv. Fiskals-Contoret.

*) Den undertecknade nemligen?

**) Sväriligen lærer det kunna ske på flera olika sätt, då Hr. von S. är på en gång tilltalad för alltsammans. Sådant vet en Landssekreterare. Och Hr. L. har visserligen icke sagt ett ord, som strider deremot.

***) Den undertecknade?

†) Vill det icke säga, att tillförordnade Herr Öfverståthållaren lika mycket som Herr von S. öfvervarit och tillåtit? — Hr. L. har likväl här alldeles icke inblandat Hr. tillf. Öfverståthållaren, som således ej kunde behöft att på detta sätt försvara sig.

††) Hvem af de undertecknade är det, som talar? Jo, Hr. von S. — Är vittnesmålet icke mot honom återopadt? Mot hvem har då Hr. L. återopadt det?

†††) Derföre är det, som Hr. L. vill hafva Hr. von S. deröfver hörd, och lemna honom tillfälle att jäfva, om han kan.

†*) Trott sig förmärka! Nej, så äro icke hennes ord.

†**) Den raka stridigheten i Petter Anderssons uppgifter må förhålla sig, huru man belagar. Han sade mycket stridande mot hvart annat. Skulle detta kunna tillintetgöra vittnesmål; så hade tilläfsventyrs hans bror följt med honom på stupstocken och hans föräldrar varit straffade för sin oskuld. Se, efter sådana regler är det man skall försvara sig — när man har rätt.

Litet skämt om denne allsvade Petter Andersson kan imedlertid icke skada — såsom att han icke öfverlemnadt åt Hr. L. att fullfölja sin klagan. Är detta åter sagdt utan skämt; så betyder det, att hvad brott som helst är föröfvadt mot en människas, så kan det ej mer åtalas efter hennes död. Man säger så för tillfället — en annan gång säger man annat, och måste säga annat, om man ej vill sätta sig efter system emot lagen, hvilket väl ej heller just går an!

*Kort öfversigt af det förflutna
årets historia.*

(Forts. fr. N:o 109).

Frankrike har under det förflutna året tyckts begynna förlora frukterna af så långa lidanden och så lång erfarenhet. Men förlorade kunna de icke vara, derom försäkrar oss hela historien. Skördens första uppskjutande brodd kan i sin herlighet ofta förstöras af en frostnatt; men den erfarne landtmannen tröstar sig, ty han vet, att roten ännu ligger oförstörd i jorden och kan åter uppskjuta en lika herlig skörd.

Året börjades med förfärliga strider inom representationen. Orsaken till dessa striders häftighet låg deri, att partierne voro nästan lika starka, och att det parti, som inom kamrarna var till antalet något underlägset, hade en ofantlig styrka i allmänna tänkesättet. Detta och dess yttringar var det således, som måste kufvas, om de genom omröstningar vunna segrar skulle få någon verklig betydelse; ty man insåg, att några rösters pluralitet i en representantkammare icke kunde upväga millioners vilja, om den fick fritt yttras, och att ett för länge och för långt drifvet pluralitetssystem slutligen skulle möta ett för häftigt motstånd. Så länge man således trodde sig kunna drifva det, ville man benyttja det till städgande af sådana lagar, som för framtiden tryggade det mot tvifvel om dess tillräcklighet. Ett lägligt tillfälle att kasta skugga på yttrandefriheten fick partiet genom Hertigens af Berry olyckliga mord, som skrefs på de liberala lärornas räkning. Hvad alla förnuftiga förutsagt, nemligen att Louvels brott var en isolerad handling af enskild ilska, bevisades slutligen, men för sent, för att vederlägga skriket om brottets sammanhang med liberaliteten och yttranderätten. Detta skrik nyttjades, till dess man deraf

dragit den fördel man ville. Att det befans falskt, gjorde sedermera ingen ting.

Sålunda antogos flera inskränkingslagar mot tidningarnas frihet, mot personliga tryggheten, mot det populära valsättet o. s. v. Allt var väl beräknadt, åtminstone för ögonblicket; följderna blefvo förvånande. Under nästan ett helt år har tystnad rådt i ett land, hvarest året förut var den oinskräntaste offentlighet. Valen gingo fullkomligt efter uträkning; ultra-partiets pluralitet i de deputerades kammare blef ännu mera afgjord än förut. Ministrarne stå på en obehaglig punkt. De önskade visserligen icke, att utgången skulle blifva sådan den blef. De beräknade utan tvifvel att få sitt parti förstärkt — och detta parti kan icke vara ultras, så vida Ministrarne förstå sitt eget interesse. Imedertid äro de bragta derhän, att de måste kasta sig i armarna på ett mägligt, men impopulärt parti, eller ock omfatta ett alldeles motsatt, hvilket blifvit desto häftigare, ju underlägsnare det är, och hvilket man alltid kan vänta sig att se för Monarken afmåladt, med eller utan skäl, såsom en fiende till thronen. Sedan Ministrarne räckt Ultras hjälpsam hand att tillvägabringa den nya vallagen, är verkligen fråga, om icke Ultras, äfven mot Ministrarnes vilja, kunnat tillvägabringa de val, som skett, och om ej således den verkliga magten i Frankrike, genom denna vallag, på ett afgörande sätt öfvergått till Ultra-royalistiska partiet, om icke således Ministrarne måste hos de verkligen mäktige söka sitt stöd och blifva ett bihang till dem, föga aktadt af dem och hatadt af deras motståndare. Om nu, såsom det synes, Ministrarne värdera sitt bibehållande vid styret högre än något annat, och för denna consideration upoffra hvarje annan; så få vi snart se det verkligen gamla systemet åter rådande i Frank-

rike. Det oförnufligaste och mest kränkande af allt hvad i samhälls-inrättningar blifvit infördt, sjelfva feodalismen, torde således återkomma — så vida tiden tillåter det.

Tyskland står, i det hela, på samma punkt, som för ett år sedan. Oaktadt allt hvad man talat och skrifvit om och på den Frankfurtska förbundsdagen, kommer dock Tyskland troligtvis aldrig att handla som en statskropp; de enskilda staterne äro och blifva isolerade och deras politik förenad endast så vida, som ett gemensamt intresse äfven annars skolat närma några af dem.

Bland de glädjande fenomenerna i Tyskland under 1820 äro: att jagåndet efter Demagogische Umtriebe i allmänhet betydligt afstannat och att några af de Tyska staterne vunnit representationer och harmoni mellan Furstar och folk. Hessen Darmstadts folk och dess ombud hafva nu sednast, genom deras ståndaktighet, vunnit en lysande seger i detta afseende.

Turkarnas Kejsare har haft att strida mot en revolution, en sådan nemligen, som kan uppkomma under den krassa despotismen och fatalismen: en Bascha har rest sig och är, efter långa bemödanden, ännu icke kufvad. I Marocco har en statshväfning ägt rum; och följderna deraf lär blifva — blott en ny despot.

Den ofantliga Fristaten i *Norra Amerika* har under 1820 utvidgat sina gränser, och nya stater äro uptagne i förbundet. Men dess inre välstånd synes knappast hafva tilltagit. Rörelsen och näringarne hafva varit i stagnation, der som i Europa, hvars gamla arfsynder och vedermodor begynt sträcka sig till de förenta Staterna. I början af sin frihet och ända till de sist förlidne åren, följde de naturens enkla regler i deras lagstiftning och statshushåll-

ning. Hvar man ägde att drifva hvad yrke han behagade, köpa af och sälja till hvem han behagade, förbruka alla varor, hemta dem öfver allt o. s. v. Till statskassan betalte man litet eller intet, och ingen ting direct; ty statens styrelse och försvar voro icke kostsamma. Skulderna från befrielse-kriget och andra krig afbetaltes, utan tunga för medborgaren; de måttliga tullarne och försäljningen af statens jord inbragte det nödvändiga. Intet intresse gynnades på det andras bekostnad; alla yrkeningo drifvas — och trifvas, om de ville. Staten påkostade ingen ting på det enas eller andras upmuntran, väl vetande, att det, som icke utan intrång på andras rättigheter och på naturens bekostnad uppkommer och växer, är en drifhus-växt, olämplig för landet.

Nu deremot hafva Nord-Amerikanerne lärt sig att känna, hvad anspråk betyda, som göras af enskilda intressen, *corpses, stånd*. Der har upstigit en hydra, som, under namn af statens fördel, fordrar sin egen och skriker på näringstvång, på det de inhemska fabrikerne må kunna blomstra. Och lagstiftningen har varit svag, nog att lyssna till dess rop. Man skall snart se, huruvida detta kan ytterligare äga rum, såsom föreslaget är; ty en stor mängd af köpmän och andra näringsidkare har deremot gjort starka och på bindande skäl grundade föreställningar. Det blifver märkvärdigt att se, om Norra Americas lagstiftning redan hunnit förvärfa vederbörligt förakt för skäl och folkets röst, tillräckligt begär till förmynderskap, för att införa tvångssystem i handeln. Då vi tala om tvångssystem, måste vi dock besinna, att frågan här icke är om varors förbudande — så långt hafva Americas fabrikanter ännu icke vågat gå, att de begärt sådant; de hafva blott begärt höga tull-afgifter.

Statsbrist och *statslån* hafva äfven begynt komma i fråga och skola, om de hinna utbildta sig, fullborda likheten med den gamla världens gyllene samhällen.

Äf Spaniens besittningar i *Södra Amerika* har den Norra delen bibehållit sig trogen moderlandet och med entusiasm omfattat det nya systemet der. Deputerade till Cortes hafva redan ankommit till Spanien. Äfven Cuba har förklarat sin tillgifvenhet för moderlandet och constitutionen. Lima, med dess district, hålles ännu Spanien tillhanda. — Den af provinserna, som längst ägt oberoende, Buenos Ayres, har under det förflutna året varit en skådeplats för ouphörliga hvälfningar och anarki, älvensom för anfall af de nästgränsande landskapernas ströfvande horder. Huru dessa skakningar komma att slutas i Buenos Ayres, skulle man förgäflves söka på förhand afgöra. Trötte vid de ouphörliga oroligheterna och grannarnas anfall, skola dess invånare kanske ännu på en tid underkasta sig Spanien, hvarifrån underhandlare redan äro anlände. — Nordösträdelen af Spaniens besittningar på *Södra Americas* fasta land har deremot bildat sig till en republik, under namn af *Columbia*, hvilken, under sin verksamme President, Bolivar, icke synes hugad att å nyo underkasta sig. Dess befrielse-krig, likasom *Norra Americas*, blifver säkert icke rikt på förvånande händelser eller stora segrar; och Spaniens oförmögenhet att der använda betydliga arméer skall vara *Columbia* nernes starkaste vapen. Underhandlingar äro redan å bane, ehuru Bolivar bestämdt förklarar, att deras grundval endast får vara erkännandet af republikens oafhängighet. *Norra Americas* förenta stater halva redan på visst sätt erkänt densamma, och detta är ett icke obetydligt tecken.

För *Brasilien* har en ny dag upgått

genom *Portugisiska* revolutionen. Konungen har, på ädla mäns råd, erkänt Cortes; och *Brasilien*, der tänkesättet visat sig så gynnande för *Portugisernas* sak, kan icke länge sakna, hvad dessa vunnit.

Det lika nedriga som gamla föregifvandet om *Negrernas* underlägsenhet under de hvita i natursgälvor, ja om billigheten af deras slafveri, har i flera år blifvit vederlagdt af negerstaterna på *Hayti*. Dessa samhällen framtredde icke blott de yttre formerna af *Europeiska* stater, utan sträfva äfven att i bildning och uplysning ställa sig dem vid sidan. Största hindret för de svartas utbildning till styrka och vigt låg imedlertid i deras fördelning i två stater. Detta hinder är nu häfvet. *Christophes* jernspira är bruten och alla de färgade invånarne på *Hayti* förenade i en republik, under Presidenten i den redan förut republikanska delen af ön.

Och *Sverige*? — Vi hafva talt om stora hvälfningar, tjenliga att föreviga årets minne bland världens nationer — vi söka lugnet, — och stadna vid fäderneslandet. Hvad året här uträttat, faller icke i hvars och ens öga — allt står ungefär på sitt ställe, till mångens fröjd och mångens missnöje — så länge man betraktar blott den materiella världen. *Andeligt* är det, som här skett. Den större aktning, förnuft och sanning utkräkt, de steg, som äro gjorda i medborglig bildning, i utvecklande af allmänt tänkesätt — se der hos oss årets frukter. Vi utgifva oss icke för djupa kännare af deras halt. Än mindre tilltro vi oss att göra rätt åskådligt allt, hvad derom må vara att säga. Till de lättast begripliga yttre tecknen af hvad som i folkets inre föregått inskränka vi vår betraktelse.

En tidning, den vi vant oss att betrakta såsom ministeriel, emedan man så kallar honom och han åtminstone icke är något

annat, och som vi endast derföre trott vara af någon vikt, har funnit en årets märkvärdighet *) deri, att "Regering och auctoriteter lemnat yttranderätten det mest vidsträckta fält." Det torde vara svårt att rätt förstå, hvad han härmed menar. Kan han föreslå sig, att yttranderätten ligger i regeringens och auctoriteternas händer? Vill han förebrå regering och auctoriteter att förut hafva lemnat mindre vidsträckt fält åt denna rättighet? Regeringen (nemligen hvad han dermed menar, som förut sagt den bestå af *ledamöter*) och auctoriteterna utgjordes likväl af samma personer år 1819 som nu? Hvem är det då, som lemnat detta fria fält, d. v. s. utkräft ökning för lagen, i hvilken fältets vidd utstakas? Jo, *Den*, som är öfver de lågas beröm, som de troligen derföre glöma, där Han borde omtalas, likasom de alltid nyttja Hans helgade auctoritet, när hon derigenom endast kan blottställas.

(Forts. e. a. g.)

*) Eluru, i hans tanka, icke så stor, som den goda årsvekten.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. D. 26 Dec. försvarade sig Zurlo och Campochario inför parlamentet; den förre ganska kort och lakoniskt; den sednare ådagalade med något mer passion sin rena patriotism. Följande dagen beslöts, med 67 röster mot 17, att anklagelsen skall uppskjutas på obestämd tid.

Natten mellan d. 27 och 28 inlopp en af Konungen afsänd estaflette, med underrättelse om H. Ms landstigning i Livorno. Parlamentet mottog underrättelsen med entusiasm. Från Florenz har H. M. låtit afsända befallningar till sina Ministrar i Paris och London, Furstarna Cariati och Cimitile, att infinna sig i Laibach. Dit ankom Kejsaren af Österrike med Gemål d. 6 Dec., Kejsar Alexander d. 7 och Konungen af Neapel d. 8. Konungen af Preussen säges icke komma dit. Congressen tros komma att räcka till denna månads slut.

De med det nya systemet i Neapel misnöjde anse Konungens resa till Laibach för ett afgörande steg. "Konungen är högt älskad af soldater och folk; och det skall blott kosta honom ett ord, för att förmå så väl linje-truppar som nationalgarde att neka tjenstgöring mot gamla ordningens återställare." Carbonegi halva hos parlamentet angifvit tillvarelsen af ett tal, som skall gå bland soldaterna, nemligen att de icke kunna emottaga befallningar af någon annan än Konungen, hvars återkomst från Laibach de måste afvakta, för att veta, hvad de skola göra. Officerarne anklagas att med liknöjdhet afhöra dylikt. Detta uprepas af Engelska tidningar, som tillägga, att nationalgardet redan vägrat stöta till sina fanor, hvilket skall intygas af en proclamation af Gen. Pepe. — Hvad grund detta allt kan äga, är dock svårt att säga, så länge entusiasmen för fäderneslandets försvar hos mången är så stark. Den så kallade "heliga esquadronen", under den bekante Morelli, har med Gen. Gugl. Pepe ryckt mot gränsen. Denna esquadron är af Parlamentet förklarad ouplöslig och skall utgöra kärnan af en utvald corps, hvarmed 300, på egen bekostnad utrustade, Bruttier och en esquadron frivilliga från Aquila skola förena sig. Till parlamentet är ingifven en address från Milicen i Calabria citra, som tillhujder 300 man, fullt utrustade, till fäderneslandets försvar och lofvar att likna de 300 Spartanerna vid Termopylæ. Rustningarne å båda sidor fortsättas med största ifver, och man begynner alldeles förlora hoppet om tvistigheternas fredliga biläggande. Ryktet fortfar om Neapels besättande af Österrikiska truppar under några år, underhandlingarnas utgång må blifva hvilken som händet.

Den af f. d. Krigsministern Carascosa upgjorda försvarsplan följes ifrigt och undergår ingen förändring. Parlamentet vill sätta ett utskott, som skall tråda i correspondence med verkställande magten och dagligen underrätta parlamentet om försvarsanstalterna. En stor mängd försvarsplaner hafva inkommit från utländska militärer inom och utom Italien (i Turin, Majland, Paris och London, säga Engelska tidningar); ibland andra en från den 82-årige i London boende General Dumouriez.

Parlamentet har fattat en hop viktiga beslut, som skola underkastas Kongl. sanction, t. ex. om Majoraters uphäfvande, om afskaffande af afgifter till Biskoparnas tafel, om församlingarnes befriande från presters, domares, fångars &c. underhåll o. s. v. — Till följe af feodal-väsendets afskaffande på Sicilien, uphöra alla regala och exklusiva privilegier och rättigheter till skatter och afgifter.

af alla slag, och det utan ersättning. Församlingarne återfå utan ersättning alla åt Baronerna, an-norlunda än mot en billig och verklig erlagd betalning, öfverlätta egendomar, inkomster och räntor, äfven om öfverlåtandet är urminnes. Om Baronerne redan återlemnat dylika rättigheter mot ersättning, skola de återlemna den. Detta beslut auses som signalen till ett inbördes krig. De i ämnet redan gifna författningar, såsom 1758 års Pragmatica de Fendis, 1788 års konungabref och 1817 års lag, hade redan afskaffat allt, som med billighet kunde af läns-väsendet afskaffas, utan ingrepp i alf äganderätt. — Vid Majorater-nas uphävande har parlamentet gått längre än de Spanska Cortes, som för den nu lefvande genera-tionen endast afskaffat hälften deraf. Debatterna om dessa frågor hafva tidningarne ännu icke med-delat, endast utskotts-betänkandena. Några ledamöter lära hafva talat för bibehållande af lagen d, 5 Aug., enligt hvilken Majoraterna bibehållas, men inskränkas till ett maximum af 24,000 Ducati årlig inkomst. — Parlamentet har kungjort ett be-slut om municipal-systemet, enligt hvilket försam-lings-styrelsen i riket updrages åt municipal-råd, som utses genom val.

Spanien. De i Troppan samlade Monarker-nas inbjudning till Konung Ferdinand VII att in-finna sig i Laibach (hvilken inledertid motsäges af Moniteuren) har i Spanien väckt det största up-seende. Urtima Cortes voro sammankallade till d. 9 Jan., (äfven detta motsäges dock af andra underrättelser), och man trodde icke, att de skulle lemna bifall till resan. Tidningarne yttra sig häf-tigt och från Barcelona skrives en ganska djerf artikel derom, att monarkerna inblandat sig i Nea-pels angelägenheter och att Konungen der rest till Laibach. "Spanska constitutionens omskörfande i Neapel, om det lyckas monarkerna att verkställa den, skall blifva förspelen till dess afskaffande i Spanien. Vi anse det nödvändigare än någonsin att säga, det Catalonien betraktar Spanska constitutionen såsom sin egendom och skall försvara henne mot alla hennes fiender, förklarade eller hemliga. Un-derrättelserne från Neapel förmå oss att föra detta språk, då vi tyvärr veta, att Europas angelägen-heter taga en vändning, den vi ej väntade. Man trodde, att de stora makterne endast angrepo Re-volutions-principen i Neapel eller hvad man kal-lar en militairisk resning. Men täckelset har fal-lit; det är icke mer den militairiska resningen, det är den Spanska constitutionen, som man vill an-gripa i Neapel. Vi kunna ej mer dölja det för oss, det är Spanien, som indirect anfalles i Italien,

tills man får ett tillfälle att direct anfälla det." Slutet af artikeln lyder: "Och hvilka skola blifva resultaten af denna nya Congress? Neapolitanska nationen skall icke gifva efter; Monarken skall hålla sin ed; cabinetterne skola upreta sinuena, väcka partierna, öfverträda folkkrätten, trampa rättvisan under fötterna; men med detsamma skola de hos folket lifva kärleken till frihet; de skola bringa menniskorna att estersinna sina rättigheter och medlen att återvinna och på säkrare grunder bygga dem. Neapel skall angripas, och Spaniorerne kun-na icke med liknöjdhet se dess ställning.

Engelska tidningar berättar, att oroligheter öf-
ver allt herska i Spanien. Ett bref från Bayonne af d. 10 Januarii innehåller, att ett stort band af missnöjda genomströfvar landet mellan Palencia och Leon och öfverallt förstörer de inscriptioner och minnesmärken, som hafva afscende på revo-lutionaira systemets antagande; att militairens när-varo icke synes mycket förskräcka dem; att ett annat band midt på dagen genomtågat Villada, under påstående märknad; att deras fältrop var: Leffe Religionen och Kung Ferdinand! Bort med den föregifna Constitutionen! Ifrån flera byar skola bönderne förenat sig med dem, och underrättelserne från Corunna och Sa-ragossa icke vara fredligare. I sistnämnde stad är upptäckt en complott och några Kaniker, jemte Ge-neral-Capitainens Fru, Marquisinnan de Laxan, äro häktade, likasom i Madrid en Pater, en fri-murare och den 70 årige Hert. del Parque (en af de häftigaste klubbisterna). Hert. af Infantado är deremot kvar i Madrid, då det icke gifves något administrativt medel att aflägsna honom.

Dock förmåla bref från Madrid af d. 4 Jan.; eller sednare datum än ofvan anförda underrättel-ser, att allt börjar ljusna; att klubbarna varit miss-ledda af intrigueurer; att den af klubbisterna ingifna petitionen mot Ministrarna blifvit af Arguelles fram-lemnad till Konungen, som befalld dess upbrän-nande. Å. ville ändock taga sitt afsked, hvilket lätt kunde till samma steg föranleda hans med-bröder, som värdera honom högt. — Endast vid Malteserklubbens tillslutande visade sig oväsende och motstånd. Alla slutna, fredliga sällskap äro oan-tastade; de uphäfna klubbarna voro oordentliga sammanskäckningar, der hvar och en gick in och talade efter behag. — Oroligheterna, som ägt rum, tillskrivas Josephines. Apostoliska juntau hade åter upplest i Galicien. Orense skulle öfver-rinnplasi. Gen. Capitainen utsände trupper och 30 fingar inbragtes, hvaribland två Preussare.

Portugal. Lord Beresford har till hofvet i Rio Janeiro afgifvit berättelse om sin emottagning i Lissabon. De Köpmansfartyg, som medbragt denna underrättelse, hafva icke medfört någon angående hvad parti Konungen tagit.

Underrättelserna om hvad som d. 15 Sept. händt i Lissabon hafva ankommit till Brasilien. Men ingen ting säkert låter säga sig om regeringens beslut angående Portugisiska angelägenheterna.

Tyskland. Weimarska Ständerne hafva förklarar sig emot offentligheten af sina sessioner.

Frankrike. Om de Neapolitanska angelägenheterna fordra användande af våld, tros en armé af 20,000 man komma att uppsättas i södra Frankrike.

Turkiet. Det sägs, att Ali Pascha har lyckats att återvinna Stor-Herrns nåd, medelst 2 millioner sekiner och juveler för en million.

Stockholm. Sedan ordföranden i Comitéen för Styrelse-verkens organisation, Presidenten Hr. Frih. Löfvensköld, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, att Comitéen fortlore att vara verksam, under afvaktande af Kongl. Maj:ts nådiga beslut, i afseende på Comitéens, gemensamt med Lag-Comitéen, afgifna underd. betänkande om gränsen mellan de judiciella och administrativa ärendernas behandling; har Kongl. Maj:t, i nådigt bref af d. 16 i sistförflidne månad, gifvit förstnämnde Comité tillkänna, det Kongl. Maj:t icke trott sig böra, i afseende på dessa gränser, taga ett afgörande beslut, innan Kongl. Maj:t ägt tillfälle att i ämnet inhemta Riksens Ständers tanka; men på det Comitéens arbeten icke må hindras i deras fortgång, har Kongl. Maj:t tillåtit Com. att, vid utarbetningen af sitt förslag, autaga och tillämpa de gränder och derefter föreslagna gränser mellan administrativa och domare-magternas befattningar, hvilka Com., gemensamt med Lag-Comitéen, underställt Kongl. Maj:ts nådiga pröfning; och förväntar Kongl. Maj:t, att Com. blir i tillfälle att afgifva sina förslag så tidigt före näst instundande Riksdag, att Kongl. Maj:t äger råderum att låta granska dem af personer, som Kongl. Maj:t vill vara betänkt att dertill, under Dess eget omedelbara ordförande, utse, innan de till Riksens Ständers pröfning öfverlemnas. — För att bereda tillfälle till de indragningar af embeten och tjänster, hvilka möjligen kunna blifva följder af de förändringar, hvarom Kongl. Maj:t med Riksens Ständer kommer öfverens, utan att der-

vid belasta Statsverket med fortfarande löneanslag till personer, som under tiden till erhållande af sådana tjänster kunna komma i fråga, har Kongl. Maj:t i nåder beslutit att, intill nästa Riksdag, icke återbesätta de embeten och tjänster, dem Kongl. Maj:t anser kunna blifva föremål för framdeles indragning, utan att endast till sådana, som Kongl. Maj:t finner för ärendernas jemna och ostörda gång ovilkorligen böra bestridas, provisionelt förordna skickliga ämnen att, emot åtnjutande af de anslagna lönerna, såsom arvoden, under ledigheten tjänsterne förrätta.

Följande Kongl. Maj:ts Nådiga Circulaire har utgått till samtliga Landshöfdingarne.

CARL JOHAN &c., Hos Oss har Vår tillförordnade Justitiæ-Canzler, uti afgifven berättelse om förloppet af dess på Vår Nådiga befallning auställda Embetsresa genom åtskilliga delar af Riket, i underdånighet anmält, huruledes, vid tillämpningen af de emot fylleri och dryckenskap samt brännvinsförsäljning i Nåder utfärdade författningar, de olägenheter skola inträffa, dels att isynnerhet Allmoget sinne vidkännas de för öfverträdelse i denna del stadgade böter, ofta utan att ens ana något ansvar och dessutom ersättningar till icke obetydligt belopp åt angifvare, åtalare och vittnen, då redan skyldigheten att stundom göra en lång resa, för att svara på anklagelser af denna art, redan i sig sjelf vore för dem tryckande, hvarigenom dessa öfverträdelser, som icke kunde hänföras till verkliga brott, hade ofta svårare påföljder än förbrytelser, hvilka inneburo kränkning af andras rätt och säkerhet, dels också, att fortgången af sådana mål icke särdeles skulle påskyndas genom deras behandling vid Lands-Canzlierna; Och vele vi med anledning här af i Nåder anbefalla Eder, att till Oss i underdånighet uppgifva, huruvida förordningarne den 24 Aug 1813 och den 20 Dec. 1815 rörande ifrågvande ämnen uppfyllt, inom det Eder anförtrodde Län, det ändamål, som med dem vararit åsyftadt, eller huruvida, under den tid de varit gällande, erfarenheten visat några sådana rättelser eller förbättringar uti dem, hvarigenom de ännu säkrare skulle kunna verka till sitt ändamål. Vi &c. Stockholms Slott den 23 Januarii 1821.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 5 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

Af trycket har utkommit: *Försök till en kort underrättelse om Gymnastik, utgifven af en Constantinopolitanare.* Upsala Palmblad 1821.

Vid anmälände af detta lilla arbete, erinra vi i förhand, att hvad vi komma att säga till gymnastikens fördel, icke härleder sig från tillgifvenhet för *Manhemsförbundet*, utan från den fasta öfvertygelsen, att dessa öfningar, såsom befordrande både kropps och själs helsa, kunna räknas bland de bästa medel äfven mot svärmeri, mysticism och galenskap af flera slag, att de, af dessa och andra skäl, äro välgörande för menskligheten och samhället, och att, med ett ord, det anstår medborgare att nitälska för deras framgång.

Constantinopolitanaren, som skänkt oss det anmälda lilla arbetet, är ingen annan än Herr Gustaf von Hejdenstam, en man af erfarenhet i ämnet, såsom ledare af de gymnastiska öfningarne i Upsala. Man ångrar icke den stund, man använder på genomläsande af hans skrift; och om man t. ex. läser den i Stockholm; så har man den förmånen att kunna genast med egna ögon betrakta de öfningar, hvarom man läser. I fall man då känner sig nog nyfiken att gifva sig mödan af detta betraktande; skall man ej heller ångra den stund,

man använder att begifva sig till det lections-rum, der öfningarne ledas af den mannen, som i närvarande tidevarf troligen hunnit längst i gymnastikens vetenskapliga och praktiska fullkomning. Finner man sig åter hugad att på sig sjelf försöka deras verkan; så skall man säkerligen, efter några månader, icke vara missnöjd med sitt försök.

Man skall på stället träffa så många, som vittna om sig sjelfva, att de voro krämpiga, då de började med dessa öfningar, men äro friska nu; att de förut trott sin kropps utveckling längesedan vara slutad, men funnit den på ett undransvärdt sätt tilltaga genom dessa simpla harmoniska rörelser; att krafterna vuxit, fördubblat sig, vid en ålder, då man i allmänhet tror, att de måste stå stilla eller börja aftaga, o. s. v.

Rätt åskådligt kan detta svårligen blifva genom blott demonstration. Erfarenheten är den undervisaren, som oemotståndligt öfvertygar. Så mycket kan man dock i förhand begripa, att t. ex. hvarje hittills obegagnad eller alltför litet begagnad muskel i mennisko-kroppen ej kan hafva särdeles kraft eller spänstighet, och att han ännu mindre kan meddela sådan kraft åt andra muskler eller kärl, på hvilka han borde verka, men att detta kan ändra sig, då den obegagnade

muskeln börjar att spännas, att väckas ur sin dyala och blifva åtminstone verksam efter sin förmåga, om än icke så stark, som han bordt kunna blifva, i fall han redan från barndomen fått öfva sig att göra all den tjenst, hvartill han är ämnad.

Häri ligger förtjensten af Hr. Lings snillrika uppfinningar i gymnastiken. Han har upletat sättet att jemnt och harmoniskt spänna och sätta i rörelse äfven de muskler, som vår enformiga hvardagsrörelse lemnar obegagnade, men hvilkas verksamhet ej derföre är mindre angelägen till bedrivande af de functioner, hvaraf kroppens kraft och helsa bero. Det är härigenom, som man förklarar den nästan obeskriifliga känsla af ro och sinnlig förnöjelse, man röner, då man, efter öfvergången af de första olägenheterna, som gymnastiken vållar, ömheten i hela kroppen, stockade vätskors uppror och kastning från en del till en annan, börjar känna hela systemet bringas i harmoni, värma och vätskor jemnare fördela sig, sömn och matsmältning ske med större lugn och njutning, sjelfva inbillningen klarna och det dystraste lynne mildras och lyfta sig.

Man erfar då, att Herr L:s gymnastik är helt och hållet beräknad på medicinska verkningar. Den är icke en atletisk lek, ämnad att utbilda kroppen till undransvärda färdigheter, ehuru äfven dessa äro en följd af den större fullkomning, hvartill ynglingen kan hinna, som tidigt börjar och länge fortsätter öfningarne, och hvaraf icke fåtaliga prof hos Hr. L. förete sig, tillräckligt bevisande, att hans konst är den rätta för utbildande af alla mennisko-kroppens förmögenheter.

Det har visat sig, att ingen ålder, från 4 år till 70, är otjenlig till åtnjutande af gymnastikens medicinska fördelar. Hr. L:s ordspråk är, att så länge

man kan äta, bör man kunna röra sig; och det säkra är, att ingen grad af kroppskraft, från den minsta till den största, finnes, för hvilken kroppsrörelserna efter Hr. L:s method ej kunna afpassas. Ingen saknar den rörelse, han behöfver, och ingen behöfver försöka, hvad som öfvergår hans förmåga eller kan blifva skadligt. Exempel finnas på verkligen lytta, som blifvit fullkomligt bötade; och de exempel äro ganska talrika, att personer, behäftade med svåra sjukdomar, gikt, hemorroider, andtäppa, till och med derhän kommen, att man ansett den för lungsöt, funnit sig fullkomligt återställda. Knapast har ens någon för dylika sjukdomar förgäfvets anlitat detta förträffliga läkemedel. En allmän erfarenhet är, att bröstet utvidgas och efter några månader en rätt betydlig skillnad i yttre omkretsen deraf kan genom mätning utrönas.

Genom aderton års arbete och erfarenhet är det, som Hr. L. bragt sin vetenskap till denna höjd. Han har af Regeringen blifvit nämnd till Föreståndare för alla gymnastiska inrättningar i Sverige; och säkert är det icke utan grund, som Hr. v. Hejdenstam kallar honom "den nyare medicinska gymnastikens fader och uprättare." Stockholm har nu i flera år varit medelpunkten för hans verksamhet, der han sjelf lagt hand vid utöfningen. Imedlertid tyckes hans öde föga afvika från förtjenstens vanliga lott. Sjelfva Stockholms invånare äro i allmänhet sparsamt under rättade om beskaffenheten af dessa öfningar, hvilka för närvarande på sin höjd begagnas af sextio personer bland hela hufvudstadens folkmängd. Huru det förhåller sig på andra orter i riket, är oss åter icke bekant, och lärers knappast vara det för Hr. L. sjelf, till hvilken, såsom Föreståndare, rapporter från alla publika skole-

inrättningar, om hvad för saken ärligen åtgöres, väl bordt redan i många år inkomma, men lära hittills hafva nästan alldeles uteblifvit. I sin lifstid torde då Hr. L. få nöja sig med sina mödor och forskningar. Esterverlden tillkommer det utan tvivel att göra honom rättvisa och begagna hans upptäckter.

Säkert vore det nyttigaste och för honom sjelf mest tillfredsställande, som kunde hända, om samtidens liknöjdhet uphörde och konsten finge från honom öfvergå till en så stor mängd elever och så allmänt komma i bruk, att den ej behöfde på annat sätt förvaras åt esterverlden. Då nu åter hoppet härom är så svagt; synes oss Hr. Ling hafva en pligt mot sig och vetenskapen oupfyllt, så länge han icke skänkt oss en afhandling, en utförlig beskrifning öfver sin gymnastik. Ett sådant arbete blir kostsamt genom de många plancher, som till dess förtydligande tvifvelsutan skola vara oumgängliga; och tilläfsventyrs medgifva icke Hr. L:s tillgångar ett sådant förlag. Bedröfligt vore det då, om han skulde sakna biträde dertill af medborgare, som äro i stånd att fatta värdet af hans kunskapers bevarande. — Det arbete, vi anmält, har ej något dylikt ändamål. Det innehåller blott anmärkningar om gymnastikens nytta, dess öden i fornverlden och i den närvarande, allt, med ett ord, som tjänar att väcka lust till dess begagnande och önsknningar för dess framgång.

Det korta begreppet af dessa anmärkningar är, att man fordom förstått nyttja och bevara sin kropp, och nu bekymrar man sig föga derom. Orsaken är, att genom krentets upfinning och den nyare krigskonsten kroppskrafterna blifvit mera outhärliga än fordom, och att ymnigare njutningsmedel insöft människorna i liknöjdhet, i samma mån som de medtagit dessa kraf-

ter, hvilka bordt uprätthållas. Sorglösheten i detta afseende går likväl nog långt, i fall man slutligen icke vill begripa, hvartill det skall tjena, att hafva en kropp, som duger till något. Hr. v. H. anmärker, att denna oväntade föreställning verkligen röjer sig hos många nog; och i sådant fall kunna vi ej neka, att det röjer sig just ett trängande behof af gymnastik för själar och kroppar. Den, som ej vill äga den sundaste och starkaste kropp, han möjligen kan äga, vill ej heller vara en så förnuftig, redlig och behjertad man, som han kan vara. Kroppen, säger en stor filosof, lyder bättre, ju starkare han är, och ju svagare han är, dess mer befaller han. När nu, för att vara herre öfver sig sjelf, det första vilkoret är att vara herre öfver sin kropp; hvem ser ej då, att liknöjdheten om helsa och krafter är lika brottslig som tanklös?

Två slags menniskor kunna hafva intresse emot sina likars helsa och följaktligen emot kroppsöfningar. Det ena slaget äro de, som draga nytta af kroppsliga sjukdomar — det andra de, som frukta den andliga helsan, förnuftet, karaktersstyrkan, medborgligheten. En läkare måste vara redlig man, för att tillstyrka gymnastiskt-medicinska öfningar. En regent kan ej hata dem, om man icke hatar friheten, eller också vet han icke, hvarföre han hatar dem. Vare nu härmed hura som helst — förbudna hafva de blifvit i vissa länder; och af läkare äfven i Sverige har man hört declamationer emot dem.

Här skyddas de likväl, och måste skyddas, af en Konung, som älskar sitt folks väl i allt, som regerar för intet annat ändamål, än att befästa detta folkets frihet. Må då Hans undersåter älska dessa öfningar, om ej för annat, endast därför att

despotismen bannlyser dem, och att de icke trilvas, der man förföljer friheten!

*Kort öfversigt af det förlidna
årets historia.*

(Slat fr. N:o 114).

Den del af tryckfriheten, som förr var obegagnad, beror verkligen af Konungens och af *En* annan auctoritets godfinnande — denna sednare likväl underkastad Konungens ovilkorliga lydnad. Vi veta, att våra tidningars gamla anda fortfor ända till medlet af 1819. Men hvad de ville säga och ej vågade, kunde icke längre blifva obekant för den store Man, som då redan mer än ett år innehaft thronen. Det var Han, som gjorde våra tidskrifters anda fri. Den ädle Monarken vill regera i ljus; ty Hans gerningar tåla ljuset. Han älskar äran och känner tidehvarfvet. Han vill ej smickras, medan han lefver, för att tadlas efter döden. Han vill ej bedragas af folkets privilegierade organer; Han vill höra folket sjelft; ty han regerar för folkets skull och vill känna dess behof, dess önsknings, dess lynne. Må han då blifva stor genom folkets kärlek, stor i ljusets tidehvarf, stor genom sanningen, hvars rike Han utvidgar — och må, om möjligt är, aldrig en låg själ våga beröma Honom!

Huru lyckligt för ett samhälle, som behöfver så stora förbättringar, att äga en Konung, som genomskådar, med egna ögon, den tjocka slöja, hvarmed missbrukens vännar så sorgfälligt söka hölja alla brister! Huru lyckligt, att Han icke bedrages af all denna föregifna förträfflighet, hvaröfver så stora loftal hållas och som så samvetslöst tillskapas, genom förblandning af det verkliga och oskattbara goda, vår statsförfattning innehåller, med det fulländade rätts-

tillstånd, som är föremål för de rättsinnigas önsknings, men hvars tillvarelse ännu är så långt borta! I sanning är nu, under en sådan Monark, den behagliga tiden för det stora verkets fortskyndande. Han har börjat med att öppna folkets ögon, gifva luft åt dess fria röst. Detta är den osvikeliga borgen för Hans tänkesätt; här är det *Hans sjelf*, som handlat. Om någon gång Hans regeringssteg afvikit från Hans grundsatser och Hans upsåt; är det icke då tydligt, att sådant kommit af Hans rådgifvares obenägenhet för Hans system eller deras oförmögenhet att fatta det? Må Himlen förlänga Hans dagar och förutna Honom uplysta och verksamma rådgifvare — och Han skall ej lemna sitt stora verk ofullbordadt. Sveriges välgörare vill Han vara; en Stiftares odödliga namn vill Han förtjena — och denna stora bana är Honom öppen. Valsignelse skall Han skörda af kommande släkter derföre, att rätt och sanning ej mer kunna förtrampas inom det land, der Han skall hafva befästat deras välde.

Sådan är andan af vår simpla politik. Här är all den djupsinnighet, hvarmed vi förmå documentera vår kallelse till publicister, vår kännedom af tiden och dess behof. Att utveckla dessa sanningar, dem vi anse för klara, är hvad vi tro oss kunna och böra. Om de rotfästa sig hos nationen och blifva lefvande i all hennes verksamhet, så hålla vi för afgjort, att hon vinner allt, hvad tidehvarfvet erbjuder ett fritt folk.

Bland det förlidna årets stora fenomen, som härleda sig från offentlighetens framsteg, är den ifver, hvarmed allmänheten begynt granska våra styrelseformer, eller, kanske rättare sagdt, begynt tänka på deras beskaffenhet, jemte det allmänne spridda intresset för frågan om näringsfrihet, handelsfrihet m. m. s. Den, enligt

sist församlade Ständers underdåniga önskan, nedsatta Comité för reglering af Statens embeten och tjänster har, på sträng kunglig befallning, påskyndat sin verksamhet. Det lärers böra betraktas såsom ett framsteg till näringsfrihet, att i de sista dagarna af året utkommit ett förbud mot fuskarejagt; och det ser nästan ut, som 1810 års Concessioner ändtligen framdragas i ljuset, såsom Samuel framletade Moses lag, sedan den länge legat glömd.

Visserligen finnes ett parti, ett mäktigt parti (till dess nemligen *folkets* vilja en gång får öfverhanden), som med lit och blod försvarar allt gammalt och icke vill erkänna nyttan af några förbättringar. Äfven detta parti har enkom fått organer, som, med skäl och utan skäl, mest med mystiska hotande fraser, söker afvända det öfverhandtagande sträfvandet efter offentlighet och förbättringar. "Vår lyckliga belägenhet," säger den ofvannämnde ministeriella tidningen, "ännu en gång af oförståndet eller illviljan satt på spel, torde icke med krafter, sådana som våra, kunna försvaras och lærer, en gång till förlorad, ej mer stå att återvinna." Man vet, hvad *vår lyckliga belägenhet* här betyder, och att derunder inbegripas alla dessa *för vårt land passande* inrättningar, som i den i fråga varande tidningen alltid så högt prisas — deribland icke förgäten den herrliga skräinrättningen och det sätt till dess uprätthållande, sedan den genom lag är afskaffad, hvarom förlidet är blifvit så mycket och så allvarsamt tvistadt — hundra andra saker att förtiga, hvilka, en gång lyckligen och väl *förlorade*, visserligen icke mer skola stå att återvinna, om ej på samma sätt, som skråväsendet blifvit återvunnet, eller rättare aldrig försvunnit, ehuru uphäfvet.

Men låtom oss tyda denna fruktan till

det bästa och antaga, att man ömar äfven för det goda i vår belägenhet, då man darrar för all ändring deri och tror henne lika ömtålig och svag, som förträfflig. Fruktan för alla förbättringar må nu vara en känd och gammal sak. Men att misströstan om fäderneslandet så naturligen och nära dermed förenar sig, tyckes man hafva bordt mindre tydligen röja. Att rönet är lärorikt, kan imedertid icke nekas; det visar, att man endast då förälskar sig i de gamla heliga fördomarna, när man bäfvar för hvarje ruskande löf, aktar nationens kraft för intet, räknar på ingen allmän vilja, ingen kärlek till samhällsbandet, och tror allt förloradt, allt färdigt att sammanstörta, vid minsta rubbning i en föråldrad del, ehuru likgiltig den må vara.

Huru vida skildt är icke detta tänkesätt från den behjertade patriotens, som känner med sig, hvad han kan göra för sitt land, och känner, huru små alla faror äro, när medborgerlig anda lefver i den statsform, man har att försvara, och när den, som arbetar för sitt land, är trygg att njuta de välgörningar, dess lagar lofva honom! O huru denna lyckliga belägenhet skall stå att återvinna, om än oförståndet (hos dem, hvilkas oförstånd kan skada henne), om än *sjelfva illviljan* skulle sätta den på spel icke blott en gång, utan hundra gånger! Medborgare, öfverdrifvom icke begreppet om vår lyckliga belägenhet; men erkännom, att dess fördelar äro nog stora, att tjena till grund för en rättvis tillit. Begripom, att, så vidt hon är god, är hon äfven fast, uthärdar pröfningar, skakar ifrån sig det ödugliga, utan allt äfventyr för det goda. Inskrifvom lagen i våra bröst och förtröston tryggt derpå, att om än våld och ränkor mäktade stycka hvarje del af vår samhällsbyggnad från den andra, skall den likväl hvarje gång åter upstå ur sitt grus, så

länge vi äro ett folk af män, hvilka tåla att andas frihetens luft och ej kunna andas någon annan.

Vissa röster hafva höjt sig och profeterat om faror för fäderneslandets ära och säkerhet, frambragta genom yttrandefrihetens begagnande i ämnen, som röra statens försvarsverk, embetsmäns förvaltning, rättvisans gång och dylikt. Då man icke kan uttryckligen *neka* rättigheten att begagna, hvad lagen tillåter att begagna, upkallar man dylika spöken, för att *skräma* oss derifrån. Men man beräknar illa sin tid och vet icke, huru föga återstår, innan enda svaret på dessa ängsliga diatriber blir ett hånloje. Hvad har statens ära att göra med embetsmäns och domstolars felsteg? Är det icke tvärtom statens ära, som står på spel, om vrångvisheten och oförståndet få, obemärkta och onäpsta, vandra sin stråt? Att de finnas, är ingen vanära; att de få frodas i fred, är en bland de största, och man kan vara övertygad, att just den fullkomliga tystnaden öfver missbruk bevisar deras tillvarelse; endast slafven tiger.

Men, i sin ensaldighet och ilska hittar man på, hvad man kan, för att tysta besvärliga tungor. Om det lyckas eller icke, kan man icke döma; ty man har i sin maklighet aldrig bekymrat sin hjärna med speculerande öfver människolynnet och sanningens magt. Den nuvarande tiden är en bok, hvori man lika litet studerat som i någon annan. — Nu synes dock denna jargon om statens fara och andra hjärnspöken och fraser hafva begynt förlora mycket af deras kredit — och detta är en bland de stora fenomenerna af det förflutna året. Man har begynt lära sig — om icke att verkligen mera hylla tolerancen och tidens kraf, dock åtminstone — att dölja sin harm och smälta, hvad man icke kan hjälpa.

Det vore dock föga tillfredsställande, att

publiciteten utvidgat sig, om den icke på samma gång förbättrat sig. Men det är detta, som vi tro med rättvisa skrivas på det förflutna årets räkning. Det är detta, som mer än allt resonnement rättfärdigar den så länge och så grymt förtryckta tankefriheten. Ju större dess område blir, desto ädlare blir bruket af hennes förmåga.

Visserligen se vi ännu vår publicitet missbrukas för ämnen af aldeles ingen eller alltför liten medborglig betydelse. Tidsskrifter finnas, hvilkas utgifvare föga synas föresätta sig annat mål, än personligheter, lumpna, enskilda klagomåls, obestyrkta eller tvetydiga uppgifters allmängörande. Men dessa publicister hafva, om icke just hejdat sig i sitt skandalösa lopp, likväl synbart förlorat all aktning; och om deras oförsynthet förer dem, liksom en deras oförliknelige föregångare, i förderf; så skall man icke mer finna gräterskor på deras äras graf, icke mer ropa, att genom deras straff svenska friheten är förtrampad.

Deremot har medborgaren med verklig tillfredsställelse sett andra publicister, med större klokhets och kan hända i samma mån större kallelse för deras yrke, formligen vända om från deras vägars villo, högtidligen afsvärja smädelsen och, liksom renegater i allmänhet, förklara sig för de hätskaste förföljare af den lära, de förut hyllat. Häre kan man ej undgå att finna det mest ovedersägliga prof, af förnufvets erkända rätt, och af den redan för hand varande eller snart kommande allmänna liknöjdhet för små, ovärdiga ämnen, hvilken ej tillåter någon tänkande författare att längre fästa sig vid dem.

Allt syftar till medborglighet; allt skall utveckla sig till herrliga frukter. Sverige, det första land, som efter seklets hälftningar och de gamla formernas brytning kommit till lugn, skall icke blifva det si-

sta, som utbildar det började rättsstillståndet. — Lefve Konungen och friheten!

UTLÄNDSKA NYHETER.

Portugal. Från Lissabon finnas underrättelser af d. 1 Jan. Alla valen i riket voro slutade. Endast i Porto hafva de icke utfallit efter de constitutionellas sinne.

Sedan underrättelsen om revolutionen i hufvudstaden hunnit till Rio Janeiro, hade Ministrarne hållit täta öfverläggningar; men man visste icke, om Konungen fattat sitt beslut. Riket sade, att Grefve dos Arcos rådt till förändringens erkännande, men att pluraliteten af Ministrarna varit af motsatt tanka. Den förres, såsom premier ministers, råd hade imidlertid icke blifvit alldeles ogunstigt uptaget af Konungen och Prinsarna. Conscilens beslut blef ändtligen att uppsjuta allt bestämdt förklarande. Regeringen förfor i öfrigt med utmärkt moderations; all frakten för sequesterings-åtgärder hade uphört och man var fullkomligt trygg i detta afseende. — De Portugisiska trupper, som finnas i Brasilien, till ett antaf af 8000 man, hade icke dolt den glädje, hvarmed de emottagit underrättelserna från fäderneslandet.

Ofra Italian. Alla Österrikiska trupper äro på krigsfot. Två i Majland förlagda Hussarcorpser hade d. 10 Januari redan ordres att framrycka. Kostnaderne, som Österrikiska hofvet använt på truppernas försörjande, stego redan då till 24 mill. Floriner. Stora quantiteter spanmål äro beställda från Odessa. Arméens närvaro har spridit en stor mängd klingande mynt och ofantligt upjagat priserne i Lombardiet. I Gen. Frimonts höggvarter i Treviso var, i början af Januarii, tal om en förestående allmän rörelse bland trupperna, hvilken dock blifvit contramanderad genom en courier från Wien. Så mycket är säkert, att de bestämdt förstärkas. Feltmarskalk-Lieutenanten Grefve Walmöden, som commenderar i nordvästra delen af Lombardiet, har tagit sitt höggvarter i Como. Trupperas tåg, heter det från Frankfurt, har åter begynt genom trakten af Wien; och äfven mycket belägrings-artilleri går till Italien.

Studenterne i Turin hafva gjort ett uplopp, hvars anledning var följande. D. 11 Jan. om aftonen visade sig fyra af dem på theatern med bonnets rouges (det bekanta revolutionsteknet). En åktades vid utgåendet, och en mängd af hans

kamrater sökte förgäflvas att taga honom lös. Följande dagen skäckades ynglingarne på akademiegården och ropade på kamraternas befrielse. Efter fåfänga förmaningar af deras förmän, måste militären framrycka, då studenterne i akademiportiken förskansade sig med bänkar ur auditorierna och med stenkastning emottogo soldaterna, hvilka dock forcerade förskansningen. Flera studenter kastade sig på bajonetterna och blefvo blässerade; 18 arresterades.

"I hela Italien", heter det, "råder en stor sinnesspänning hos alla klasser. Interessena äro för mångfaldigt invecklade, passionerne för högt upretade, att, äfven om slagningarnes utgång vore hastigt afgörande, en inre fred hos sinnera skulle kunna väntas. Imidlertid förstärker sig Österrikiska arméen med hvar dag; och man tror, att den i början af Februari beträder Pålliga området."

Schweitz. Österrikiska och Preussiska Ministrarne synas hafva fått nya instructioner, enligt hvilka de gifva en fördubblad opmärksamhet åt de Schweiziska tidningarna och redan hos regeringen i en Kanton gjort föreställningar mot en där varande tidning.

Laibach. D. 8 for Österrikiska Kejsaren sin Hr. Svärfader, Konungen af Neapel, till möte ända till Ölver-Laibach. En liten stund efter Kejsarens ankomst dit, kom äfven Konungen och mötet var ömt. Kl. 1 på dagen inträffade D. D. M. M., åkande i samma vagn, i Laibach, hvarest de närvarande Monarkerna gjorde hvarandra ömsesidiga besök och Konungen af Neapel spisade hos Kejsaren af Österrike. — Laibach har stark garnison. — Hert, af Gallo har d. 3 Jan. afrest från Florenz till Laibach. Från Wien berättas, att han af sin monark fått befallning att, till vidare ordres, stadna i Görz.

Neapel. Sedan parlamentet bedt Riksföreståndaren påskynda Statsrådets sammankallande och antagandet af de beslutna ändringarne i constitutionen, hafva de i hufvudstaden befintliga Statsråd i Riksföreståndarens händer aflagt ed och H. K. H. samselsätter sig oafbrutet med pröfningen af ändringarna. — Allt sedan Konungens afresa herskar i hufvudstaden och hela riket det fullkomligaste lugn; alla ögon äro vända åt Laibach; händeln lifvas, ty det fanns lyckligtvis i parlamentet förståndiga män, hvilka hindrade det föreslagna förbudet mot spannemåls-utförsel vid ett maximipris och dylika skadliga steg. — På Sicilien hafva tilldragit sig några nya oroligheter; genom Bisköpeus af Marsala och några Palermitaners an-

stiftande. Detta tillkännagaf Inrikes Ministern i parlamentet d. 30 Dec. Dagen förut hade deputeraden Natale förgäfvat gjort motion, att ön, som ännu stod under krigs-lag, äntligen måtte få njuta constitutionen till godo. Provicen Palermo har valt sina sex deputerade till parlamentet: Furst Belmonte (broder till den 1812 så namnkunnige Furst B.), Don G. Vaccaro, den lärda Abboten D. Dom. Scina, D. Gius. Caggiatore, D. Maur. Torrise, D. Gius. Balsamo.

Neapelska tidningar berättar om Konungens resa genom Toscana, att H. M. i Livorno ganska kallt emottagit Fursten af Canosa, en känd fiende till constitutionen, och icke ens lemnat audience åt en annan man af samma tänkesätt, den afsatta Gen. Consulu Disperati.

Den af parlamentet beslutna krigs-commission, till controllerande af verkställande magten, kommer att bestå af en General-Lieutenant, två General-Majorer, tre Öfverstar och tre parlamentsledamöter. D. 26 Dec. anförde Gen. Begani i en militär-rapport till parlamentet, att man vänt sig till Engelska regeringen, för att få gevär från Malta och Corfus, att Spanien lofvat sådana, och att commissarier redan blifvit ditsände till deras afhäntande. Prinsen Regenten har förklarar sig vilja låta trupperna komma från Sicilien, om den för-enade escadren för Neapel tillåter det. H. K. H. har tillika förklarar sig färdig att ställa sig i spitsen för arméen, vid första kanonskottet. Alla dessa förtroliga communicationer ansåg Pepe otjenligt att offentligen göra. Hvad som angår rikets försvar debatterar parlamentet numera alltid i hemligt Utskott.

Spanien. Flera af de uphäfda klubbarnas ledamöter arresteras. Malteser-kaffehuset är stängt och besatt med vakt; ledamöterna i den klubben, som där hölls, samlas nu på ett annat ställe. Kaffe-huset Fontana deremot är öppet, sedan talarestolarna blifvit bortskaffade, och fylles nu af glada gäster, som sjunga patriotiska sånger. — Äfven redactören af Constitucional, Hr. Mora, är inmanad i häkte. Arresteringarne i Saragossa göra stort upseende i hufvudstaden. Ministeriella tidningen Universal säger: Marquisinnan de Laxans arrestering måste så mycket mer förvåna, som detta fruntimmer alltid visat sig tillgifven constitutionen och till och med under förra regeringen utsatt sig för faror, genom beskydd, som hon lemnat Liberales. — I Cadiz skall äntligen rättegången begynnas mot mördarne af d. 10 Mars.

Censur-Juntan i Oviedo har nyligen gifvit en

lustig dom. En tidning hade valt sig ett antiliberalt original, under det diktade namnet D. Bartolo Macho de la Verra, hvilken han tvålade dugtigt. Alcalden trodde sig känna igen sin bild och klagade hos Juntau, som beslöt, att Alcalden skulle förete fullmakt af bemälte D. Bartolo de la Verra, Juntau Juntau kunde till pröfning uptaga besvären.

Frankrike. Budgetten visar detta resultat: Inkomster 888,021,745 Fr., utgifter 882,326,374 Fr. I öfverskottet (5,694,371) ingå de för 1819 disponibla 4,438,745. Öfverskottet för 1820 kommer säkert att härtill läggas med 24 mill.; och 1821, ehuru för dess sednare hållt en nedsättning af 17,181,570 äger rum, kommer ändock att visa ett öfverskott af mer än 30 mill. Enligt öfverslag komma åren 1822—1825 att gifva allt mer tilltagande öfverskott, hvilka efter 1825 kunna tillåta ännu betydligare nedsättning.

En ung rik Engelsman, James Webb, som i Lyon roade sig med att kasta ut pengar på gatan, har af polisen, hvilken ledsnade att beständigt få vaka öfver folkskäckningar utanför hans boning, blifvit förbjuden att fortsätta detta tidsfördrif och befalld att inom 24 timmar lämna staden. Uppbragt afreste han då, sedan han gifvit sin bankier ordres om en hop välgerningars utdelande. I en af Frankrikes norra städer hade han förut dagligen gifvit 600 Francs åt hospitaler.

Norra America. Missouri-statens uptagande i förbundet var redan bifallet af Senaten, men är nu förkastadt af representanterna, med 93 röster mot 79, dock så, att det står den nya staten öppet att ur sin constitution utesluta rättigheten att bruka slafvar. Men då detta icke är troligt, kunde Missouri-distriktet komma att constitueras sig till en särskild stat, utan sammanhang med Unionen. — Omröstningen till den nya presidenten föregår nu, och Monroe väljes åter in nästan enstämmigt. Äfven Vice Presidenten, Tomkins, bibehålles vid sitt embete, dock ej med så lysande pluralitet.

West-Indien. På Hayti råder fullkomligt lugn och regeringen vinner allt mer styrka och förtroende. Handeln lifvas, till en stor del deriguo om att de till trupperna frikostigt utdelta Christophes skatter komma i omlopp. Under hela revolutionen voro cheferne synnerligen angelägne att skydda främlingar och deras egendom.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 8 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

Strödda tankar.

När någon ting är underkastadt domares pröfning; bör allt omdöme deröfver sparas, till dess lagen dömt. Detta är ett bland de skäl, hvilka blifvit upfunna till afväpnande af det hessa skriket mot Embetsmän, som haft den olyckan att komma under åtal. Grunden härtill måste vara, att ingen mer än domaren, som skall döma, förstår lagen; men detta gäller blott i sådana fall, då lagen verkligen blifvit anlitad eller åtminstone kan anlitas. Skall åter granskning någonsin finnas af sådana åtgärder, hvaröfver laglig domsrätt icke finnes eller icke kan anlitas af hvem som behagar (såsom Rikets Ständers, Deras Ombudsmans, Justitiæ-Kantzlerns, Riksrättens, Högsta Domstolens, Statsrådets med fleras åtgärder); då måste man väl antaga, att det skall vara möjligt för granskaren och allmänheten att förstå lagen.

Till förmån för andra än Embetsmän är likväl denna lära om profana granskares obehörighet icke upfunnen. Det skulle annars kunna tyckas, att allmän granskningsrätt öfver offentliga handlingar vore mera lämplig, än öfver enskilda. När man har officiella documenter att följa och icke upgifver något tvistigt factum; borde man anses äfventyra mindre misstag och orättvisa i sin granskning, än när man blandar

sig uti en outredd sak om enskildas brott och förseelser. Skulle det då icke kunna hända, att det är just rättvisan i granskning, som man fruktar, när man predikar den der läran om afbidande af Domstolars utlåtanden öfver anklagade Embetsmän?

Må den, som tror sig skickad att vara moderator och tillrättavisa alla misstag i granskning af regeringens steg, framför allt vakta sig att tillrättavisa sådana verkliga misstag, som det man t. ex. finner uti Argus, när Friherre Edelcreutz beskylles för *dubbelhet*, i anseende till en af Policekammaren meddelt besvärs-hänvisning uti det ryktbara klubb-målet. Då denna hänvisning gafs, var nemligen Friherre Edelcreutz icke tillstädes i Policekammaren. Han har deremot samma dag hos Kongl. Maj:t i Statsrådet anmält sin åtgärd, som ej heller var af Policekammaren vidtagen och för ingen del hörde till dennas befattning. Känner man då icke, eller vill man ej lära andra att känna skillnaden imellan Öfverståthållarens policemakt och Policekammarens, hvilken senare blott är en domsrätt, och har ingen ting att göra med police-författningars utfärdande, hvilket sker endast genom Öfverståthållaren? Eller är en viss tidning ej till, för att tadla och vederlägga annat, än blott det sanna och rätta — väl

vetande, att dock allt det öfriga lätteligen förfaller af sig sjelft?

Det anar oss, huru han kommer att bete sig, om han inlåter sig i fejd med Argus öfver denna sak. Långt ifrån att utgallra misstagen och göra rättvisa, skall han då fördöma allt i Argus och förfäkta allt, hvad denne med fog tadlat.

Att få skjutslegan nedsatt, är en bland Granskarens önsknings. Skjutsningsbesväret bör icke lindras, då alla andra pålagor blifvit tillökta, — sådan är hans lära. Man ser, att han icke skulle hafva afskaffat våldgästningen, i fall den ännu funnits. När denna försvann, ogillades och förbjöds, såsom ett verkligt våld; då erkändes det, att skjutsning för resande icke borde vara ett besvär, utan den skjutsande njuta betalning derföre. Det kan dock visserligen icke påstås, att detta erkännande varit af särdeles påföljd. Betalningen har i alla tider varit sparsam; och det är svårt att säga, om skjutsningsskyldigheten någonsin uphört att förtjena namn af besvär.

Att göra rättvisan gällande och i själva verket afskaffa detta besvär, hyartill ingen sann förbindelse finnes, är hvad som icke behagar Granskaren och hans folk. De kunna ej förakta ett bland den gamla goda tidens privilegier, det att resa för sitt nöje på landets invånares bekostnad eller för en skjutslega, som gör skjutsningsbesväret rätt kännbart. Man kan, enligt deras tanka, nu mera icke säga, att man i Sverige reser för godt köp. Detta vet man endast genom jemnförelse med främmande länder. Vi vilja tro vår Granskare på hans ord. Han kan då icke vara en bland dem, som i ra mot införande af en ny skjutsinrättning, i likhet med andra länders? — Men vi slå vad, att han är det. Vi veta, till hvad grad all förändring i denna väg

misshagar. Den mest öfverdrifna skjutslega ersätter aldrig allt det onda, som de skjutsande tillskyndas; och det vore således lätt möjligt, att resor i Sverige blefve rätt dyra, utan att allmogen derföre uphörde att känna tyngden af dem. Men heldre tål man båda dessa olägenheter, än man gillar en förändring, som afskaffar dem båda. Hvad är orsaken? Ingen, eller ock den, att en skjutsinrättning på annan fot skulle kunna befrämja en lifvad communication, oumbärlig för spridande af litterär och medborglig bildning. Vi veta, hvad Konungen, trogen sitt system, som gynnar all bildning och allt godt, gjort för inrättande af forvagnar, andra länders bepröfvade medel för resor och communication. Men vi förutse, hvilka hinder verkställigheten häraf skall möta; och vi känna de motif, som kunna frambringa sådana hinder — oberäknad all oskicklighet, som skulle kunna hafva samma verkan.

Hvem är väl obillig nog, att finna någon vigt deri, att Konungens beslut skrivas med en viss skicklighet, så att orden uttrycka meningen? Uphörom att betrakta det gröfsta misstag häruti såsom ett *viktigt och ögonskenligt misstag*. — Detta blott i *parenthes*.

O! du lyckliga Sverige! förtjenstens hem och rätta plantskola! Med hvilken *"ifver"* tager man icke parti af dina Einbetsverks tillstånd och dina inre förhållanden! Allt är bevisadt till deras fördel, så snart det är bevisadt, att man i detta lyckliga land kan — *göra lycka*. Att upstiga heter alltid att begagna *"kraften af sitt snille och arbetsförmåga"*. Hvad kan det väl vara annat än snille och förtjenst, som så uplyfter ur de lägre kretsarne? Lyckliga land, hvars öden bero af dem, som sålunda uppnått

"höga äreställen och de viktigaste förtroenden, ehuru födda i samhällets lägre och ringaste kretsar!" Hvad frukter måste du icke hafva skördat af deras vishet och dygder? Hvad annat än sann förtjenst kan det vara, som så fortskyndat deras "starka och snabba steg på den tjenstemanna-bana, der de lemnat efter sig så många födda "Grefvar och Baroner"? Huru hafva de icke vederlagt den fördom, som påstår, att dessa jättesteg, gjorda genom hofgunst och så till sägandes utom det offentliga lifvet, eller åtminstone under allmänna röstens tystnad och utan hennes medverkan, bevisa endast skicklighet i hvad man så gerna skulle med ett mindre anstötligt ord uttrycka — i *lycksökeri!* Hvem upvisar väl ibland dem någon, som skrifver illa sitt modersmål, aldrig har genomläsit sitt fäderneslands lagbok, är obehövrad t. ex. i första grunderna af latinska språket, allmänna förnufts-läran och de vetenskaper, med hvilka ingen får vara obekant, som har anspråk att vara en bildad människa? Och om något undantag skulle äga rum; om någon skulle finnas vänlottad i denna allmänna bildning; huru rikeligen ersättes den icke genom utomordentliga naturegåfvor! Med ett ord, o Sverige! känn din sällhet. Hoppet att göra en sådan lycka karakteriserar i denna stund dem, som söka henne. Man ser, huru de måtta sina *starka och snabba steg.*

Frågas, om till Skråväsendets *ärliga begrafning* äfven fordras, att det blir mer än en gång till döden dömdt? Förmodligen tror man, att det skall sotsdö, emedan ärlig begrafning ej kan gerna förenas med aträttande. Det vore önskligt att veta, hvad de härom mena, som ställa sig okunniga om dödsdomen, medan de likväl vilja synas önska, att den dömda måtte få döden.

Frågor och Svar.

Frågas: om vid utgifvande af en ministeriel tidning all värdighet, all omsorg om apparencerna, äro lika umbärliga, som sanning och rättvisa?

Svaras: Nej. Så vida man icke utgifver ministeriela tidningar endast för att gifva till spillo allt regeringens anseende; måste man ofelbart sörja därför, att icke hvar människa må kunna taga på det låga, lögnfulla, skamlösa, i ett sådant blad.

Frågas: Kan då Granskaren verkligen vara en ministeriel tidning?

Svaras: Nej. Det blir allt mer omöjligt att anse honom för sådan. Man har en tid kunnat bedragas af den allmänna opinionen om hans bestämmelse och af hans bemödande att försvara allt, som utgått från maktägande af högre och lägre grader. Men han har kurerat detta misstag. Vi bedja, för vår del, om förlåtelse, att vi kunnat dela ett sådant misstag. Aldrig skola vi tro vår ministere i stånd att gilla ett stycke, sådant som det om *Förbudet för Stockholms Courier*. Med ett blad af denna halt kan man icke utan förnedring inlåta sig i strid. Allt ifrån början skulle vi aldrig hafva funnit mödan värdt att svara på dess mångfaldiga orättvisor emot oss, om vi ej sväfvat i villfarelse om hans beskickning. Hädanefter, återkomna från denna villfarelse, kunna vi ej mer få något med detta blad att göra.

Frågas: Är då Granskaren icke en nyttig Tidning?

Svaras: Jo, visserligen. De aristokratiska tänkesätten kunna aldrig göras nog förhålliga och vederstyggliga. Ett gement försvar för dem är bästa medlet härtill.

Några ord om *Argus och Publiciteten.*

Huru grymt är ej sanningens tyranni! Hvilka offer kan man väl vägra henne,

då man för hennes skull måste mörda sjelfva blygsamheten? Och hvad annat gör väl hvarje stor förtjenst, så ofta den nödgas göra sig sjelf offentlig rättvisa?

Den Tidningsskrifvaren t. ex., som icke längesedan kasserade alla sina medbröder, handterade dem såsom menniskor utan underbyggnad o. s. v., hvilket våld på sin blygsamhet måste han icke hafva gjort! Hvad skulle han väl kunna säga emot den beskyllningen, att hafva förhållit sig öfver alla de andra och förklarat sig ensam vuxen sitt företag? Att han äger all nödig underbyggnad, är hvad han måste medgifva, så vida han vill undgå förebråelsen att hafva fordrat mer af andra än af sig sjelf. Underbyggnaden åter gifven, hvad skulle han väl fränkänna sig — om icke öfverbyggnaden? Och hvartill tjente, i sådant fall, all den rättvisa, man gjort sig, all den försakelse, den kostat? Hvartill tjente väl att göra sig rättvisa i ett, om den skulle köpas för större orättvisa i ett annat, fråntaga sig med ena handen, hvad man gifvit sig med den andra — och se sig icke dess mindre blottställd för misstroende till sin upriktighet?

Att älska sanningen är då lättare för den, som ej äger så kännbara offer att bjuda henne, och af hvilken hon ej kan fordra bekännelser, så smickrande för honom sjelf. Vi andra, fredade för alltid från hennes anspråk i denna väg, kunna med desto större nöje hörsamma hennes bud i annat, kunna desto naturligare öfverlämna oss åt detta tjusande behag, hvarmed hon intager den enfaldige. Och då vi ovillkorligt följa hennes vink, vore ingen ting mindre besynnerligt, än att vi ej blefve varse sjelfva den våda, hvori vi kasta oss genom strider med de öfverlägsna, med dem,

som sjelfva bekänt sin öfverlägsenhet. Eller hvarföre skulle vi väl afhålla oss härifrån, då vår underlägsenhet i alla fall ej kan blifva tydligare, än den är? Hvem, om icke vi, skulle kunna utan förödmjukelse taga åt sig de tillvitelser, som underbyggnadens folk gjort åt alla och ingen särskildt? Hvilka svenska Tidningsskrifvare, om icke vi, äro dessa menniskor utan underbyggnad? Eller anstår det väl oss att affektera denna liknöjdhet, hvori mången vill finna det rätta medlet att höja sig öfver sin motståndare? Äro vi då icke just de behöriga att taga sanningens parti emot dem, hvilkas höga ståndpunkt stundom kan vara rätta orsaken, hvarföre de se henne förbi? Skulle väl vår ringhet kunna förtörnas af deras tillrättavisning, i fall de någon gång nedlåte sig dertill? Nej, må i sanningens försvarande ingen motståndare vara för hög för oss, som ansett sjelfva Granskaren icke för låg; och må man deraf bevekas att föriåta vårt nit, betraktande i allt endast vigten af ämnet, viljan, från hvilken allt kommer, och de skäl och bevis, som vår omtanka kan framsöka.

Huru mycket detta är begärdt, undfaller oss icke. Vi förespå oss den vanliga tydningen på afund och rivalitet. Framför allt skola de små stickord, man kan finna i denna början, tagas såsom bevis, att vi styras af dessa passioner. Må detta gerna tros af alla dem, som döma utan tvekan om sin nästas innersta. Vi kunna ej begära att vara det enda undantaget från deras uphöjda åsigt. Vi hyckla icke ens med någon försäkran om fullkonnlig köld. Vi bekänna, att öfvermodet sårar oss som andra, och icke mindre derföre, att vi sjelfva äro dess föremål. Sjelfve utan anspråk på liknöjdhet önska vi ej heller att dömas af liknöjda, utan snarare af dem,

som icke äro det. Vi önska, att den, som har värma i sitt bröst för rätt och sanning, må döma, om denna värma är öfvervägande eller subordinerad i den harm, vi känna och uttrycka. Och framför allt hemställa vi till hvarje icke liknöjd, om han skulle önska strafflöshet åt hvar och en, som ej kan med köld straffas. Det skall vid slutet visa sig, om misstagens grofhet i den afhandling, vi granska, står i jemnt förhållande till anspråkens höjd; och det är derefter, som rättvisan skall afgöra, hvad skonsamhet vi varit skyldiga en författare, som begär ingen ting mindre än bevisa, att bruket af vår tryckfrihet hittills (ända till dess han sjelf upträdde) icke rättfärdigat anspråket på någon större.

Det är naturligt att börja med den del af arbetet, hvarefter det fått sin öfverskrift, ehuru ringa del den må deri utgöra. Den är också kanhända tjenligast att karakterisera det hela, och den, som mest påkallar rättvisa, i anseende till möjligheten af orättvisans menliga verkan. Vi tala om postporto för tidningar och den bittra klagan, som föres öfver bestämmandet af detta porto genom Kongl. Maj:ts derom nyligen utfärdade nådiga Författning. Om denna Kongl. Författning är nyttig och välgörande för publiciteten; så är dess tadlande af en publicist ett märkeligt prof af äkta oppositions-anda. En sådan otacksamhet, en sådan höjd af orättvisa äro tjenliga att bereda fiendtlighet mot den allmänna granskningen eller, hvad som ännu värre är, lätthet att förakta henne. På detta sätt är det, som nitet om allmänt väl blir misstänkt, förblandadt med den personliga hätskhet, som tadlar utan undantag allt, hvad en regering gör, och nöjer sig med ingen ting annat, än — en ministerpost åt sig sjelf. Om det är så-

dana mönster för opposition, man menar, då man så mycket ropar på främmande länders exempel; så skulle vi tro det vara lika så godt att sjelfva söka göra oss exempel af en bättre opposition (om detta namn är nödvändigt) en granskning af ägta sannings-kärlek och nit om rättvisan, utan afseende på person eller parti.

"Försändningen af tidningar var," säger vår författare, "sedan längre tid tillbaka, den enda lätta, emedan den kunde verkställas medelst posten, mot en obetydlig afgift af Redactioner och Prenumeranter till Postförvaltarna." Med hvad rättighet har sådant någonsin skett? Utan tvifvel med samma rätt, som en Postförvaltare skulle kunna åberopa till sitt försvar, för det han afsändt med posten stekta kalkoner, eller hvad annat som helst än det, som enligt postförfattningarne fått sändas. Tidningar hafva der aldrig varit tillåtna. Intet allmänt stadgande för dem fans under den tid, tillåtelsen skall ägt rum. Regeringen ägde deremot att bevilja portofrihet för särskilda blad och, om man så behagar, eftergift i tillsyn mot de öfriga. Men att sådant inskränkte sig till de blad, Regeringen ville skydda eller tolerera, kunde man helt naturligt vänta sig; och det är ganska ogrundadt, att sådan inskränkning börjades först år 1810 eller 1811, såsom förf. låtit för sig "berättas." Om något då skedde, såsom vi äfven hört berättas; så bestod det uti ingen ting annat, än en befallning om strängare handhafvande af redan gällande författningar.

Förf. påstår, att "allt, det oaktadt, efterhand återkom i sitt förra skick" — och det tycker han tvifvelsutan vara bättre, än hvad som nu är, emedan han är så missnöjd med detta senare. Han betraktar såsom ett nytt stadgande den befallning, Postförvaltarna sistl. vinter fingo, att icke

utan full postporto expediera några tidningar, dem undantagne, som hade postfrihet, liksom kunde han icke begripa, att postfriheten var en licence, ett undantag från allmän lag, hvilken således icke tillkom först under sisl. vinter.

Det är då säkert, att ingen afsändning af tidningar annorlunda, än mot fullt postporto eller med särskild tillåtelse, kunde lagligen ske, innan den tadlade Kongl. författningen utkom. Att derigenom, i stället för fullt postporto, endast en åttendedels påbjudes för tidningar, och att alla tidningar få mot sådan porto med posten försändas, det är föremålet för tadel, det är det, som kallas "ett betydligt hinder, af styrelsen lagdt emot publiciteten." Det naturliga svaret af styrelsen vore: Nå väl, haf din publicitet tillbaka efter de lagar, som lunnos före denna författning — den upphäves — allt återställes på sin förra fot.

Och hvem skulle stiga fram och beklaga honom? Hvem skulle söka att afvända hans öde, om det gällde ingen annan än honom? Hvem harmas då icke öfver den orättvisa, han gjort sin Regering, och hvem är mer behörig att yttra sin harm, än den rättsinnige publicisten, som känner sin förbindelse till sin Konung för ett ädelt och stort steg till publicitetens befrämjande, och måste sky att, i begagnande af offentlig granskningsrätt öfver Regeringens steg, se sina afsigter förblandas med en oppositionsanda af sådan halt?

Visserligen vore det en ännu större fördel för publiciteten, om äfven det ålagde åttendedels porto kunde afskaffas. Men om denna inkomst är oumbärlig, emot det större belastande, posten får; så vore det väl icke rättvist, att betunga brevexlingen med högre porto, för att låta tidningar gå fritt. Bladet Argus kostar 4 R:d 16 sk. banko om året, i Stockholm. Skulle de

24 sk., som tagas i porto för hvarje exemplar, göra kostnaden alltför stor för dess läsande i landsorterna och således hindra dess publicitet; så måste denna ännu mer hindras af det i R:d 16 sk. högre priset på sjelfva bladet. än som svarar mot några af de dyrare betalte af andra tidningar. Det är då underligt, att dess utgifvare tror priset göra så mycket till saken, och likväl icke finner sig hågad att rabattera något af den höga betalning, han sjelf låter gifva sig. Detta skulle endast kunna förklaras genom antagande af hans sats, att landsortens prenumeranter nu erlägga 200 till 250 procent mot hvad för hvarje särskild tidning förut erlagts, hvilket han *med visshet tror sig* känna — den högsta visshetsgrad, som hos honom är bruklig. Vi åter *tro oss* ganska tydligen begripa, att sådant är alldeles omöjligt. Mindre arfvode än som nu är föreskrifvet, och som det beror af hvarje prenumerant att icke låta öfverskridas (hvilket det förut icke gjorde) har i allmänhet aldrig till Postförvaltaren varit erlagdt för tidningars expedierande; och då detta expedierande är dem ålagdt såsom en ny skyldighet, samt ingen billighet kunde medgifva, att det ålades för intet; var det alldeles oumgångligt att sätta taxa för beloppet; och utan upsåtlig orättvisa kan mgen påstå, att En R:d för hvarje exemplar är för mycket. Låter någon, emot så högtidligen kungjorda förbud, preja sig derutöfver; så måste det blifva hans eget fel. — Resultatet är, att icke *en enda* procent bland de 250 består med sanning; och om Argus, eller de med dess utgifvare lika nära beslägtade Anmärkarne, också skulle under förlidna året hafva blifvit af Postförvaltaren gratis expedierade, men kostat lika med nu varande Argus, 4 R:d 16 sk., så vore likväl den af honom sjelf kungjorda summa 6 R:d 40 sk., som tidningen i ett

för allt kostar landsortens prenumeranter, och hvari ingå porto och Postförvaltare-arfvoden, icke svarande mot 200 till 250 procent af ofvannämnde 4 R:d 16 sk., och således, äfven under denna supposition, beräkningen falsk.

Det vore tröttande, att uppehålla läsaren vid detaljerna i allt öfrigt. Vi afstå således derifrån och låta författaren njuta, så vidt han kan, den öfvertygelse, hvarmed han börjar, att i fall han utgår från riktiga synpunkter, allmänna tänkesättet icke länge skall tveka i omdömet öfver publicitetens väsende &c. — en öfvertygelse, som knappast kunnat lika fullkomlig tillhöra någon af de snillen, hvilkas inflytande på mensklighetens bildning varit bland de mest afgjorda. Men något annat, än denna öfversvinneliga skicklighet i användandet af sina medel, kunna vi icke bevilja honom. "Synpunkternas riktighet" är hvad vi vilja undersöka i en och annan hufvudsaklig del, emedan detta är den enda utvägen att undandra allmänna omdömet den annars oemotståndliga kraften af hans inflytande.

Hvad som mest frapperat oss, är den uppskattning, han gör på tryckfrihetens värde. Utan att förakta något af de publicitetens öfriga föremål, som han bringar i åtanka, hafva vi likväl aldrig fått det infallet, att jemnföra något af dem i dyrbarhet med tryckfriheten. Huru måste det icke då förvåna oss, att se honom påstå, att yttrandet-rätten kan vara alldeles obehindrad, så i tal, som skrift och tryck, och likväl en sann publicitet hvarken vara möjlig eller verklig!

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. National-godsens försäljning går för sig med fördel och krediten stärkes. Räntor-

ne, som skattkammaren under sistl. år utbetalt, beräknas till 7,723,987 Realer.

Det säges, att regeringen funnit sig förenlåten att hos de stora magnaterna intercedera för Neapel, och att viktiga depecher i detta afseende gått till Wien. Äfven hos Franska hofvet hafva åtskilliga steg i detta ämne blifvit gjorda från Spanien.

Hert. af Medina Celi, som blifvit vald till Alcalde de barrio (Quarters-ordningsman) i Madrid, har vägrat att emottaga embetet och derför blifvit af municipal-rådet dömd till böter och rådet tros göra föreställning hos Konungen, efter som Hertigen är Grande.

Skriket mot Ministrarna aftager. Den ena efter den andra nekar, att han författat petitionen om deras afsättande. Bland det, som klubben förebrådde utrikes Ministern, Perez de Castro, var att han tillsatt en hop dåliga embetsmän. Han har nu offentligen kungjort en belöning af 60 uns guld åt den, som bevisar, att han, sedan han fått portefeullen, besatt ett enda embete. — I Madrid är lugnet fullkomligt och man väntar ingen ministère-förändring.

Tidningen Constitucional har varit suspenderad, men åter lösgifven.

Gen. Quesada, som suttit fängslig i Vittoria, har rymt och kommit till Bayonne. — Rövareband husera illa i Navarra och hafva brandskattat en liten Köping, vid namn Melida.

Neapel. Då parlamentet d. 2 Jan. förändrade sin bureau, blef Hr. de Cesare President, Hr. Arcovito vice President och Hr. Imbriani Secreterare.

Sammansvärjningen i Salerno var upspunnen af en Öfverste Anzalona och en Cataldo Indelli, hvilka lära hafva lofvat soldaterna vapen, ammunition och befordringar, för att förnå dem att störta den nya sakernas ordning. De äro häktade och Justitia-Ministern har hos parlamentet afgifvit berättelse om hela förloppet.

Tidningen Censore vederlägger ryktena om försvars-anstalters vidtagande i Abruzzo och predikar ve öfver styrelsens sömnaktighet. "Många moln, säger han, äro skingrade genom de gamla Ministrarnes förälskedande; men man skall icke tro, att åskan är förbi. Hvad har, ifrån d. 7 Julii till d. 7 Dec., skett till fäderneslandets skyddande mot de faror, som hota? Denna fråga borde nogare läggas på hjertat än nyheterna från Wien och Laibach."

I det inre af Sicilien är eländet stort och

intet hopp om snar förbättring. Hela åkerfält ligga osädda, dels för det elände, Palermitanerne spriddt, hvart helst de kommit, dels för den stränghet, hvarmed resterande kreno-utlagor indrifvas. Invånarne hafva icke utsädeskorn och äfven vinskörden har sistl. år slagit fel.

Öfra Italien. Studentbullret i Turin d. 12 Jan. skall hafva blifvit fortsatt följande dagen. Anledningen till hela oväsendet berättades vara, att några ynglingar visat sig på spektaklet med Neapolitansk cocarde och ropat: lefva nationen. Många arresteringar skola hafva skett.

Laibach. Ebara underrättelserna derifrån gå till d. 17 Jan., vet man dock ingen ting om öfverläggningarna, mer än att conferencerne äro täta och hållas mest på aftonstunderna. — Konungen af Neapel ser äldre ut än han är, men tillika frisk och munter. Hans Gemål väntades dit. — Kejsar Alexander sysselsätter mest invånarnes upmärksamhet. Enligt sin vana, går han ofta omkring i staden, klädd i enkel civil drägt, och underrättar sig om allt interessant. — Konungen af Preussen väntades dit d. 8 eller 10 dennes.

Ryktet säger, att Hert. af Gallo, på resan till Laibach, åter blifvit tillbakavisad från Udine.

America. Striden mellan Kungliga trupparna och independenterna i Columbia torde blifva hetare, än man i början väntat. Bolivars stolta afslag på alla propositioner, hvori republikens oafhængighet icke erkännes, har föranledt Morillo att, i de få districter, som ännu stå under hans auctoritet, påbjuda en sträng allmän beväring af alla karlar mellan 16 och 40 år, för att komplettera sin armée, till dess förstärkning hinner komma från Spanien (hvilken likväl torde komma att temligen länge uteblifva). En mängd ynglingar hafva derföre lemnat landet. 400 man, som stodo vid Rio chico under Morales, hafva gått öfver. — En esquadron af Bolivars hedersgarde, som qvarblef i Carache, vid independenternas afståg derifrån, hafva blifvit slagna af royalisterna. Bolivar har begärt, att de Kungliga commissariernas afresa måtte påskyndas; och det har skett. Sjednare underrättelser innehålla, att Vice Konungadömet S:ta Fe är fullkomligt återeröfradt.

Bland rysligheterna, hvartill Christophe gjort sig skyldig och som allt mer komma i dagen, är äfven den, att 400 Tyskar, som arbetat på de underjordiska hvalfven och gångarna i la Ferrière, icke igenfunnos och således måtte hafva blifvit mördade, sedan de fullbordat arbetet.

Frankrike. De nya Ministrarne, Villèle, Lainé och Corbières, hafva afsagt sig sina Ministerlöner, och det med mycket skäl, då de icke hafva några portefeuller. Samma dag, som Villèle aflade eden, for han, lika ödmjukt som alltid, i hyrvagn.

Vicomte Donadieu har blifvit utstruken ur listan på General-Lieutenanterna i arméen. — Engelsmannen Webb har icke af polisen i Lyon blifvit bortvisad, utan blott anmodad att inställa sitt tidsfördrif, penningars utkastande.

England. Den nya Nordpols-expeditionen afgår i slutet af Maj. Den kommer att bestå af skeppet Hekla och ett nytt, Fary, i stället för Griper. De segla icke till Lancastersundet, utan till Hudsensbay, Man tviflar nu mera icke, att genomfarten är möjlig.

Tyska posterne innehålla ingen ting från England och Portugal. Engelsk post är icke ankommen.

På den nu begynda årgång af denna tidning, som utkommer alla Måndagar och Thorsdagar, kan prenumereras här i staden i Deléen et Cs bokhandel med 6 R:d b:co, och i landsorterna på alla Post-Cantor. Den, enligt Kongl. Maj:ts, i Inrikes tidningen redan kungjorda, nådiga beslut, på denna tidning sig belöpande postporto vore omöjligt att på förhand beräkna; men Red. anser sig, efter öfverslag, kunna komma ut med 32 sk. b:co för hvarje med posten afgående exemplar; hvarföre således tidningens pris för prenumeranter i landsorterna blifver:

Prenumerations-avgift	6 R:d
Postporto	— — — 32 sk.
Avgift till Postförvaltaren	— — — —
här i Stockholm	— 1 —
D:o i landsorten	— 1 —
Summa 8:	32.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 12 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Efter löfte meddela vi nu krono-åklagarens yttrande öfver de å båda sidor senast inkomna skrifter i Edelcreutziska och Sydowska actionsmålet. Om Herr Leyonmarck i detta yttrande ej väntat sig något särdeles understöd; så har han icke bedragit sig.

Afskrift.

Ödmjukt Embets-Memorial.

Sedan Herr Capitainen M. F. Leyonmarck, som, i egenskap af Ombud för Torparen Anders Andersson i Granhatt, hans hustru, dotter och piga, och för att deras talan om uprättelse utföra, under nästlidne sommar fått del af skriftväxlingen emellan Advocat-Fiskals-Embetet, å ena, och Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, Herr Landshöfdingen, tillförordnade Öfverståthållaren, Commendeuren af Kongl. Nordstjerne-Orden, Friherre Edelcreutz, samt Herr Landssekreteraren von Sydow, å andra sidan, rörande emot de sednare åtaladt Embetsbrott, genom utgifne ordres till ofvannämnde Torpares och hans husfolks arresterande, med mera, efter flera månaders dröjsmål omsider återställt handlingarne och ingifvit ett skrifteligt anförande, som visserligen, i flere afseenden och äfven för den öfverspända jemförelsen

med Calasska famillens öde, kan med skäl kallas vidunderligt; så har Höglofl. Kongl. Hofrätten beslutat, det samma skrift och Konungens Befallningshafvandes deröfver infordrade förklaring skulle till mig öfverlemnas, i afseende på vissa ställen deri, som Kongl. Hofrätten ansett fordra mitt vidare utlåtande.

Då målet redan, genom Capitainens berörde vållande, blifvit så länge uppehållet, att påminnelser, ej mindre af Konungens Justitiæ-Cantzler, än ock af Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, äro gjorde om dess skyndsamma afslutande, måste jag i detta mitt utlåtande iakttaga den möjligaste korthet, för att icke öka tidens utdrägt.

Allt hvad Capitainen Leyonmarck vidlyftigt anført, innefattande klander å min Embetsåtgärd i denna sak, och syftande på actionens utsträckning samt ett förändradt ansvars påstående, anser jag vara obehörigt och olagligt. Grunderne härtill äro af Konungens Befallningshafvande i hans förklaring omständligt anförde, och hvilka jag till tidens vinnande åberopar. Endast inför vederbörlig auctoritet eller vid laga domstol är jag pliktig att göra redo för actionens utförande och grunderna till mina åtgärder; men icke för enskilte parten, eller hans ombud, som obehörigt vill uphäfva sig till samhällets Ombudsman och

allmänna säkerhetens värdare *). Capitainen Leyonmarck ägde allenast föra de lidandes talan i ersättningsfrågan: blott i detta afseende blefvo handlingarne honom tillställda **). Om han hållit sig vid detta sitt behöriga ämne, hade hans yttrande blifvit mindre vidlyftigt och utsväfvande, samt förr kunnat afgifvas.

Den af enskilda parten sålunda sig tillvällade talan, i frågan om Embetsbrottet och ansvaret derföre, var icke eller nödig för målets rättmätiga afdömande, om än min åsigt och behandling deraf, emot förmodan, funnes oriktig, eller en annan svarslag, än den jag åberopat, här borde följas och tillämpas; enär i alla dylika fall saken och lagen ligger till grund för domslutet, som icke övilkorligt beror af Actors påstående; ty erfarenheten bevisar, att Kongl. Hofrätten flera gånger befriat den Domare eller Embetsman, å hvilken jag funnit skäl att yrka ansvar; och således kunde ansvaret här utöfver påståendet förhöjas ***) , om laga skäl dertill förekom.

I detta ämne bör jag nu allenast tillägga den erinran, att Capitainen Leyonmarcks upgift, som skulle jag, uti åklagelse-skriften emot Konungens Befallningshafvande, icke uptagit den af Herr Justitiæ Ombudsmannen Friherre Mannerheim till åtal hänviste frågan, huruvida Länsmannen Röösgren haft ordres, att i Smedjegårdsfängelset anställa pinligt förhör, icke in-

*) Mycket väl betänkt! Ingen skulle gilla, att åklagaren gjorde Herr Leyonmarck reda. Sådant har han ej heller fordrat. Han har just yrkat, att det måtte ske inför laga domstol.

**) Det var således ganska illa af honom gjort, att icke nöja sig med mindre, än begära stämning. Han hade icke lof dertill. Man skall hafva lof att begära stämning!

***) Vi hoppas det.

stämmer med handlingarne †), som visa; det Herr Justitiæ Ombudsmannens remiss ord ifrån ord är intagen ††) i det Requisitions-memorial, jag den 9 December 1819 emot Konungens Befallningshafvande afgifvit, och att han jemväl öfver nämnde punkt deraf sig förklarar; men samma remiss ådagalägger derjemte, att, i frågans då utredde skick, Herr Justitiæ Ombudsmannen ej ännu riktat anmärkningen emot någon viss person, utan blott äskat tillbörlig utredning deraf; i hvilket ändamål jag ock uti Memorial af den 30 November samma år †††) hade uptagit frågan i målet an-

†) Vi hafva eftersett detta och funnit, att det verkligen instämmer med handlingarne. Anklagelse-skriften, som finnes i N:o 1 af vårt blad, uptager ordagrant Justitiæ Ombudsmannens memorial, hvaraf 2:dra punkten lyder sålunda: "att det ännu icke tillbörligen blifvit utredt, om Röösgrens tjenstnit, "att ifrån sitt Länsmans-distrikt på landet "begifva sig hit till staden, för att i fängelse "set härstädes med ofvannämnde personer anställa pinligt förhör, varit sjelfmant eller "beordradt." Sedermera yttrar sig Herr Laurin: "Hvad i 1:sta, 2:dra och 3:dje punkterne om förmåles, rörande Länsmannen Röösgren och Waktmästaren Grönberg, innefattar ämnen för särskild åtgärd, hvilken ock "redan blifvit vidtagen" (uti det vidunderliga memorialet, der Hr. Laurin tog sig talan mot Röösgren). "Nu återstår allenast 4:de punkten, som för närvarande utgör föremålet för min embetstalan" &c. Derefter utsätter Herr Laurin de ämnen, hvaröfver han äskar Herrar Edelcreutz's och von Sydows förklaring, och nämner bland dem alldeles icke den i fråga varande punkten, hvilket han ej heller kunde göra, då han uttryckligt sagt, att denna punkt innefattade ämne för särskild åtgärd.

††) Ja, intagen, men med uttrycklig anmärkning, att den icke var föremål för åtalet mot Herrar E. och von S.

†††) Det märkvärdiga, vidunderliga, hvars make Hr. L. förmodligen aldrig frambragt.